

KOLLEKTIE BAKKER

jaor: 1962

„Friese Koerier“ — 20 jan. 1962. —

300.

Stellingwerfse riempies

Over vri'jje tied gespreuken!

'k Weet niet, hoe men de zoaterdeagen slit,
Nou ze veraanderd binnen in een stok stilleven.
Mar wie ál mit zien vri'jje tied verlegen zit,
Kan 'k miskien wel een klein ideegien geven!

Goa eens een keer uut visken, 's morgens vroeg,
Wanneer de wereld amperan begint t' ontweaken.
Al krie' j' niet ien keer biet, dan vang ie toch genoeg,
Om je gelokkig mit zoe'n vri'jje dag te meaken!

Of goa' j' niet zo greag vort, bi' j' liever thuis,
Hol dan wat doeven of wat mooie knienen,
Of leg een bloemetunegien rondom je huus,
Of vaarf de deuren op en de keziienen!

En zeg ie miskien skolderhealend: „Och...“
Wee' j' nóg niet, wat te doen en wat te loaten,
Hét mode-middel rest je altied nog:
Goa over vri'jje-tieds-bisteding proaten!

JOUK.

An Jan Aarm zien haand deur 't Stellingwerfse laand!; XX. Noar een nijfje gemeenteroad.

In: Stellingwerf 8 maart 1962.

*„Stellingwerf.“
— 8 maart 1962 —*

**An Jan Aarm zien haand
Deur 't Stellingwerfse laand !**

XX. Noar een nijfje gemeenteroad.

Ja wis, ik bin een beetien lange uut de locht west, mar 'k zal je even vetellen, hoe 't komt. Ik was mien brommer kwiet. Kiek, dat zat zo: ik hadde 'm oldejaarsoavond gewoon noast het kiepehokkien zet, en even leater, ja, toen was ie vort, hê. Spóórlaas vedwenen! En an de iene kaant was dat een gelok, want anders hadd' ik miskien nooit verneumen, dat het oldejaarsoavond was. Woar dus al weer mit bewezen is, dat die steperi'je mit aandermaans goed ok nog wel zien redelike kaanten het, al beseft elk dat niet zo. Olde volksgebruken moe' j' mar zo niet overboord zetten, zeg ik altied. En iene naacht in 't joar, och dat skarrelt nog wel. A' j' 't spul mar gien zeuven weken henneweer slepen tussen de Westhoek en Ossenziel, want dan kommen er brokken van, en dan is 't trouwens ok gien sleep meer, mar noa-sleep.

Afijn, ik hebbe me gien zorgen meakt, heur! Ik bin weerdig over de drumpel sloopen. In Buil en Bekoop, ja, doar hemmen ze 't anders doan. Doar wonen van die wakkere meensken, die er bi'j naacht en ontiede op uuttrekken, om een baank in 't nijfje plantsoen te zetten, of om te kieken woar de Heerenveense klepel hangt. Zokke meensken, doar heb ik respekt veur. En ik bin wel zo stomme bliede, dat het nou krek een peer Stellingwerfse dorpen binnen, die heur van disse kaant hemmen loaten zien. Ie konnen alle kraanten er op noasloan: „Kiek noar Buil en Bekoop!“ „Neem een veurbeeld an Bekoop en Buil.“ Da' 's een mooi ding. Dat leest een directeur van een grote febriek in Amerika, en hi'j deankt: „Aha! Buil en Bekoop. Bekoop en Buil. Doar wonen dus meensken mit 'durf. Mit ondernemingskracht. Mit léf. As ik mien nijfje

febriek krek halfweg zette, kan uut die twee dorpen iene stad gruijen. Punt. Ik doe 't. Even noar Den Haag bellen, of 't wel een kèrn is. Niet? Da' 's jammer. Amsterdam? Nee, dan kom ik niet noar Nederland. Hoe? Was 't een vergissing? Mooi zo. Nijfje weke beginnen we te bouwen.”

Zo kán 't goan, hê! Teménen, a' j' zorgen, dat je dorp an bod komt. Wie hem niet lat heuren, wordt vegeten. Da' 's vast. Eanliks mos ieder plak recht hemmen op een uurtien radio of tillevisie. Mar dat hemmen de poletieke petijjen, inpikt mit het oge op de dag véur Hemelvoart. Da' 's veur de kraanten een rere dag vanzelf, en ze doen dus heur beste om 't roer omme te kriegen, mar wet is wet, doar niet van. Iene dag veskoeven is makkeliker zegd as doan, want elk knutertien kan geveerlik wezen in onze pepieren wereld.

Tjonge, tjonge, wat zullen d'r nog een redevoerings ofsteuken worren, veurdat het zover is. En wat zal d'r een steapel papier in de brievenbusse valen. De groslieten stoon nou al in de kraante, dat is te zeggen het eerste anlopien, want 144 man van elke petij in de road wordt wat ál te gek. Moen d'r allemoale nijfje gemeentehuzen bouwd worren op ofbetealing. Wat mi'j betreft, ik trekke me van al die mooie petijprogramma's mar weer niet al te vule an, donkt me zo. Die bin mi'j een beetien te laandelik. De tunnels in Amsterdam liggen me best noar 't zin, en van alle Europese ofkortingens hê' 'k toch gien vestaand. Ik wol 't in de road mar een beetien gezelliger hollen: wat proaten over slechte wegen en zo, en dan mifien anpakken. Wie 't hardste anpakt is mien man. Wie links is zet netuurlik een rooie stip, en wie rechts geboren is ok. Dat is het drama van elke stemming, want meerkleurenpotloden bin zo duur in 't gebruik. Wat veur de Stellingwerven netuurlik wel van belang is, is de goeie keuze tussen Oost en West. Of anders zegd: tussen Bekoop en Buil. Véur Bekoop beteként tégen Buil. Véur Buil beteként tégen Bekoop. Een aandere keuze is er beslist niet. Deank er eens ernstig over noa, nou er nog tied veur is: klokkedieven of baankbezitters, 't is elk zien meug.

Intussen hé' 'k mien brommer tóch weer in haanden kregen: hi'j ston netties in de skure. En nou miend' ik toch wel zo steevaaste, da' 'k hem tegen 't kiepehokke zet hadde.....

Zo goat het, as gewone meensken an hogere poletiek doen. Dan veliezen ze de kleine, nuchtere dingen uut het oge. Die kleine dingen, die het leven zien weerde, en de dag zien inhoud geven. Gelok er mit.

An Jan Aarm zien haand deur 't Stellingwerfse laand!; XXI. Noar hiêr-om en dôâr-om.

In: Stellingwerf 12 april 1962.

Stellingwerf
12 april 1962

208.

An Jan Aarm zien haand
Deur 't Stellingwerfse laand!

XXI. Noar hiêr-om en dôâr-om¹⁾.

Afijn, ik hadde 't anders miskien ok wel niet in de gaten kregen, mar bi'j de burenen hadden ze de bedden in de sni'j stoen en toen begreep ik mitien, dat het veurjoar was! Ja heur! Veurjoar! Skoonmeaktied! Een beetien fris, waz wienderig uut het noorden (Friese wind), mar a' j' je d'r een beetien dikke inpakken, och, dan is 't wel te doen.

Nou, zo docht ik er krek over: 't is wel te doen, Jan jonge! Ie moen d'r eens weer uut! En dús nam ik mien brombeer en stapte op. In Noordwolde hê' 'k even skoeld in een old vat. Ja, dat klinkt jim miskien wat fremd in de oren, mar in Noordwolde kán dat! En 't is er-in elk geval een hiel stok beter as vroeger in de plaggehutten van 't Westerse Veld. D'r zaten nog een man of wat te proaten, want het was een groot vat, en die hadden 't over voetballen. „Volgend joar,” zee de iene „dan speulen Olyphia en DOG weer in dezelve klasse!” „Miskien héalen ze 't nog,” zee de aander. „Gien sproake van!” zee de eerste weer. „Ze kun gien gool meer meaken en doarom degraderen ze!” „Wát?” zeg ik. „Kun ze gien stoel meer meaken en goan ze doaromme emigreren?” Nou toen begonnen ze zo onbedeerlijk te lachen, hê! Het hiele vat dreunde d'r van. Mar op 't leste hullen ze toch op, en toen hemmen ze mi'j presies

veteld, hoe die voetballeri'je in mekaander zat, mit de kompelisie en zo, en toen 'k alles goed en wel in de gaten hadde, toen zeg ik: „Ie hemmen geliek! Volgend joar speulen Olyphia en DOG weer in dezelve klasse. Mar ie hemmen ek óngeliek. Want ze speulen dan niet in de vierde, mar in de dárde klasse!”

Toen keek die man mi'j ongelovig genoeg an, dat kan 'k je vetellen. „Hoe weet ie dat zo precies?” zegt ie. „Dat weet ik,” zeg ik, en ik zette de borst veuruut, „da weet ik, omdat ik zelf een geboren en getogen Stellingwerfer bin. En ik kenne de Noordwoldigers goed genoeg om te weten, dat ze wel eens een rere bokke-sprong uuthealen kunnen, mar op 't leste nipper-tien de taanden wel op mekaander zetten. En ik wete van De Olde Grenadiers, hoe ze d'r op ge-bráánd binnen, om kampioen te worren. Punt.” „O dôarom!” zegt ie. Uutproat! Totaal ve-sleugen.

Nou hoop ik tussen hoakies al, dat die voetballers mien woorden woar meaken, want anders durf ik nooit weer in dat olde vat te skoelen! Miskien willen jim mi'j wel een beetien helpen, deur zundesmiddes an de lijn te goan stoen. En dan maar roepen: „Hup DOG! 't Kan nog!” En: „Hup Olyphia! 't Kan...” Nee, doar niemt niks op. As er miskien een echte dichter onder de lezers is, wil die even een goed riemwoord op Olyphia deurgeven an de redaksie? (N. teg. bel.) (Gem. k. word. n. verg.)

Afijn, ik bin weer opstapt, ik dochte: ok evenpies in de veurstad kieken, Wolvegoo. (Niet kwoad worren, heur! Hi'j is niet wiezer!) Nou, 'k moet zeggen, dat liekt doar mar best. Doar liggen nou al twee veurrangswegen en die krutzen mekaander ok nog, mar dan lopt er een streepien deur, want aanders krie j' ongelokken. Ik zegge tegen een Wolvegooaster, ik zegge: „Was dat nou wel nodig west?”

„Och Jan jonge,” zegt ie, „'t is zo gemakkelik, hê! Ie kunnen nou mar deurrieden. Ie hoeven je van de ziedstroaten nou niks meer an te trekken. 't Goat allemoale vule vlogger zo.”

„En de meensken, die in die ziedstroaten wonen,” zeg ik. „Wát zeggen die d'r van? Die moen nou ieder keer een pose waachten van-zelf.”

„Nou ja,” zegt ie, en toen wol ie deurlopen, mar inienen bedocht ie hem. Dat zag ik an zien skoenen, die weeromme kwammen. „Ie meugen 't ok wel weten Jan: 't goat veur de „Stellingwerf”!”

„Veur de „Stellingwerf”?” zeg ik.

„Ja,” zegt ie. „Die het een hieleboel lezers, die de kraante mit de post kriegen en nou kun ze donderdesmiddes nog krék de trein healen!”

„O, doáromme...” zeg ik. „Mar waarom stoat er dan gien vekeersagent op 'e hoek?”

„Hierom!” zeg ie. En toen knipt' ie mit doem en wiesvinger....!

Even verderop kwam ik bi'j een winkel, en doar stoat de neame mit grote zulveren (?) letters op 'e rute plakt. Mar de eerste letter was vort. Ikke d'r in, want ik wol weten, of er sproake was van baldoadigheid. Wa' 'k binnen nog mar goed en wel an de proat reakt, of zonder vroagen wust ik het al. „Dôarom!” De humor van de stroate is soms écht belééfd...!

¹⁾ Dit stukje moest wegens plaatsgebrek enige weken blijven liggen en door de feiten is het (wat DOG betreft) helaas achterhaald. Toch plaatsens we dit aardige beschouwinkje nog.

Red.

Friese Koerier ... 4 mei 1962...

't Is meië... ^{381.}

't Is meië en ik wol zo greag
wat van die bliede bonte
liesters skrepen.
Mar 'k zie ze niet; ze bouwen niet;
zol 't dar mar altied,
altied winter blieven?

't Is meië en ik wol zo greag
wat boonties poten en spinazje z'jjen.
Mar elke dag is 't even skroal en kold,
zolange as de noordenwiend
blijft wi'jjen.

't Is meië en ik wol zo greag
de knoppen baasten en het blad
zien spruten.
Mar och, de wereld is zo keal en dood;
allient de narsis stoat te huveren buten.

't Is meië en ik wol zo greag....
mar nee, d'r is gien utsicht,
gien vedusie.
Of.... is het alle joaren zo miskien,
en blijft de echte lente
hieltied weer illusie?

JOUK.

An Jan Aarm zien haand deur 't Stellingwerfse laand!; XXII. Noar de feestrit in Boijl.

In: Stellingwerf 10 mei 1962.

An Jan Aarm zien haand
Deur 't Stellingwerfse laand!

209

XXII. Noar de feestrit in Boijl.

Ziezo, de feesterijjen bin weer een beetien achter de rogge en dan krigt een meenske het an tied, om evenpies noa te deanken over datgene dat wél en datgene dat niét de mujte weerd west het. Wat het niét west het, ku' j' dan mar 't beste mitien in de doofpot stoppen, a' j' teménen op een plak wonen, dat een Oldheidkeamer riek is. Dat aandere, dat het dus wél was, dreeg ie mit in je heuffen, as 't moet de hiele wereld rond.

En zo goat het mi'j nou mit die feestrit in Boijl.

Jim weten vanzelf allemoale wel, dat ik van harte tot nieren en van hoar tot t'ijje-neagels een hromheer, dat is te zeggen een bromfietser bin. Ik lache om de proaties van rimmetiek en griep en zo, en zélfs om de borden van 50 km, want 't olde ding wil toch niet harder as twintig. En zundag 29 april, ja man! Leut ie me hielemoale in de steek. Afijn, ikke dri'jjen an skroeven, die je wél, en an moeren die je niet zien kunnen, mar niks heur! Gien wolkien rook en gien notebalke geluud. Op 't leste bin 'k er mit noar de veearts stapt. Hi'j het het ding van alle kaanten bevuuld en bedoan en toen zegt ie: „Jannes jonge, d'r mekeert 'm niks!” Hadd' ik al een heufd as een voerbiete vanzelf, want ik dochte d'r inienen an, dat de benzinebak miskien wel leeg wezen zol. Gelokkig vul dat een krummeitien mit. De veearts zee, dat het 'm meer in de vuufdeagse waarkweke zat: dat ding hadde ok eens een snipperdag neumen! „Morgenvroeg mar eens weer prebéren,” zee-d-ie.

En zo zat ik dus op die mooie kolde 29ste april thuis en toen skeut het me inienen in 't zin: Boijl holt een oriënteringsrit veur fietsers! En omdat de slagzin „Wát Boijl doet, dat doet Boijl góéd!” me nog fris in 't geheugen lag, heb ik de stoute skoenen antrokken en ik bin holder-de-holder over de kortste vebindingsweg noar 't oosten trokken. Oosterstreek - Boijl - Skoeleros - Cluhgebouw - ik wás er al! 'k Heb nog wakker noar boven keken, of er soms weer

een katte in een hoge ikeboom zat, mar dat was niet zo, of hi'j is me ontkommen. Vuuf minuten leater ha' 'k al een flink stok pepier in haanden en toen mar zuken. Op straatweg links - bij Veurmans-weg links - nou, dat vul wel een klein beetien mit. En toen reden we de bossen in, de bossen van Boschoord. Miskien liggen die wel buten de Stellingwerven, mar wat doet dat er toe?? Ie mossen er ok om een Janssen zuken mit twee „essen” inples van mit de iene „s” woar ie mit op het bortien ston. Ik wete niet, wie de rit uutzet het, mar 'k vun 't een skoelmeesterachtige streek en doarom bin 'k er dan ok niet invleugen! Eerst docht ik nog even, dat het die Janssen van Ti.... was, mar nee, doar was 't gien weer veur, zomar in je ondergoed buten! Knienen en heazen hè' 'k niet vule zien, herten al evenmin, mar bakvissen waren er zat! En broasems ok. Het bestuur hadde d'r op rekend, dat disse soorten pas tegen de oavend weer an de finish wezen zollen, mar 't weer waarkte in dit geval mit: er was niet vule oponthold. Ovrigen ko' j' 't tussen de dennen wel oarig harden. En wie zien ogen goed de kost gal, het veur iens en veur altied begrepen, dat Boschoord een oord is van bossen, van heide en vennegies, dat weerd is, bezocht en ontdekt te worren. Miskien het het ok wel in de eerste plak de bedoeling van het bestuur west dat noar veuren te brengen. Dan is dat bezunder wel lukt! Miskien was het ok wel de sport die op het eerste plan kwam. De fietssport - de oriënteringssport. Netuurlik bin d'r hakke-takkers en nussies-zukers, die geen pries wunnen hemmen, omdat de rit niet klopte... Ik bin ok zonder boekebon noar huus-toe gaan - jim meugen 't wel weten. Mar tóch tevreden en tóch bliede, da' 'k mitdoan hadde.

Stellingwerf
10 mei 1962

En ik hope, dat er binnenkort nóg eens zoe'n rittien komt. Dan doe 'k weér mit en dan win ik netuurlik weér niks. Mar dan hè' 'k tóch weer even ondervunnen dat de Stellingwerven móóí binnen. Dat gefit een meenske moed! Moed, om 't te zeggen en te skrieven:

Van onze 'streek gien vuilnisvat,
Veur 't ofval van de grote stad!!

An Jan Aarm zien haand deur 't Stellingwerfse laand!; XXIII. Noar vekaansie en eksoamen!

In: Stellingwerf 7 juni 1962.

„Stellingwerf“ - 7 juni 1962 -

210 - **An Jan Aarm zien haand
Deur 't Stellingwerfse laand I**

XXIII. Noar vekaansie en eksoamen!

A 'j' zo deur de ruten noar buten zitten te koekeloeren, dan zo 'j' 't miskien niet zeggen, mar tóch is 't waar: we goan op de vekaansies an. En op de eksoamens netuurlik, want dat heurt zoe'n beetien bi'j mekaander. Eerst de inspanning van 't eksoamen en dan de óntspanning van lange fietstochten tussen de Kuunder en Waskemeer, en tenslotte weer een beetien meenske worren in 't gewone deagelike doen van skoele, kantoor en botterfebriek. Da's wel zo ongeveer de normoale gang van zaaken!

Om ien ding bin 'k bliede: dat eksoamen doen vaalt tegenwoordig een beetien mit. Wie het zover brengt, dat ie véur de gevreesde toafel komt, het het al een mooi entien skopt in de boekewereld! Kiek, vroeger was dat even anders. Toen hadde een ulo beveurbeeld mar drie strukelblokkies. Nummer iene lag tussen de eerste en twiede klasse, nummer twee tussen de twiede en derde, en nummer drie tussen de derde en de vierde. En dan kwam de grote slag, of de grote dag, krek zo 't uutvul. Mar de leste joaren is doar weer een slimmigheitien bi'j kommen: dat is het tén-toamen, zoe'n moand of drie veur het éksoamen. Dat tén-toamen, dat is ók een éksoamen, mar 't is niet offisjeel, het blijft binnen de muren van de skoele, en de grap er van is, dat wie d'r veur zakt, vrendelik mar dringend vezocht wordt, de vierde klasse nog mar een joartien over te doen. Zo kommen allient de állerbesten an 't échte, offisjele gedeelte toe en doar zit niet zovule zwoarigheid meer in, want ze hemmen al loaten zien, dat ze heur mannegien stonnen! As ze d'r dan allemoale déurkommen, het de skoele een beste beurt meakt (99,9 %!) en komt het in alle kraanten, en zegt iederiene: „Jonge jonge, dóár kun ze d'r wat mit!“ Wie bekommert 'm dan nog om de sukkels, die het tentoamen veprutsten? Die moen de vierde klasse nog mar een joartien over doen. Miskien waren er wel een stok of wat bi'j west, die 't krek opreddet hadden, mar an de aandere kaant... 't persentoasje was vast en zeker leger worren, en dat komt ók in de kraanten, en dus....

Ik hebbe netuurlik gien vestaand van onderwieszeaken, mar as 't an m'j lag, dan ging ieder, die mar de kleinste kaans hadde om het te healen, eksoamen doen. Al zoi mien skoele

dan wel leeglopen, omdat er zovule zakten... 't Wol, dat we dit joar veur het eerst eens een eerlike veurlichting kregen van de skoeien, zo van: toelooten in '58: zovule. Hiervan zitten bleven in '59: zovule; in '60: zovule; in '61: zovule. In '62 hemmen dus van de lichtung '58 eksoamen doan: zovule. Slaagd:.... Zakt:.... Het antal geslaagden is dus...% van het antal, dat in '58 in de eerste klasse kwam. As het zó ging, dan wol ik veur de oarigheid wel eens zien, mit welk systeem de leerlingen de beste kaans hemmen, om er in ien keer deur te rollen! En dát moet per slot van rekening véurop stoan! Loat de ulo-skoeien in de Stellingwerfen de punt er gerust mar eens offbieten en ons dommiet zoe'n overzicht onder de neuze douwen. Dan kun we doar wies op wesen! En van Maastricht tot de Helder zullen ze 't lezen en zeggen: „Nou nou, die durven wel!“

Ja meensken, dit was een ernstig stok. Mar ioat er je vekaansie niet deur bedaarven! Trek er mar op uut as 't évenpies kan. Zuuik het mar tussen de blote roggen in Scheveningen, of in de grotten van Valkenburg, of in de Reigerbos bi'j Bekoop. Nee, gien diploma's, gien mooie beanties, zélfs gien geld. Zuuik dat áandere mar, dat gróte, dat gewéldige, dat GELOK hiet.

Wie 't vindt, mag 't zeggen!...

JOUK, Stellingwerfse riempies; ONze ZIN...

In: Friese Koerier 15 juni 1962.

Friese Koerier... 15 juni 1962...

Stellingwerfse riempies

ONze ZIN... ³⁸⁴

In 't grote Londen woont een man,
Of nee, gien mán, 't is een geléerde,
Dus iene, die het weten kán,
En die geléerde mán beweerde,

Dat Keizer I Napoleon
Niet stúrven is! ... Híj is vegéven!
En hōe ie dat bewiézen kon,
Veteld' ie nōā de tied nōg even.

Kiek, 't is zoe'n hōnderdveertig joar
Veleden, en toen ko' j' 't niet meten,
Mar nou: ien hiel klein toefien hoar
Was radio-aktief moe' j' weten!

„Nou hoop ik mar”, zee onze man,
„En ieder zal dat mit m'j hopen,
Dat men de dōader vienen kan!
Ik hebbe al een hiel goēd plan:
Hij kan de strop niet meer ontlopen.”

JOUK

Friese Koerier ... 18 mei 1962...

382.

Stellingwerfse riempies

Westhoek, pas op!

Zeg Westhoek, mit je wiede vergezichten,
Je riekdom an je riet om ieder gat,
Nou willen ze je pettens al gaan dichten
Mit rommel, vieze rommel, uut een stad.

Wie het er nog velet van stille plakken?
We leven in de Ieuw van de Techniek!
We moen de plassen dempen! Bossen hakken!
Wat nog belangriek is, is een febriek! — — —

En wie de dorre stien van steden wil ontvolchten,
Wie tóch nog oge holt veur de netuur,
Die kan in Zwitserlaand nog altied blaauwe lochten
En stilte vienen.... — Ok al is 't wat duur!....

Wie proat er nog van rust' en deankt an rekreoaste?
Een wandelparkien is al mooi genoeg!
Gien onrendoab'le grond! In 't veurdeel van de Noasie!
Er stoat wel een T.V. in elke kroeg!....

Zeg Westhoek, wat zu' j' dommtet lekker stinken!....
Mar.... miskien bin JOUW meensken wiezer zeg!
En stoan ze man an man! En bin ze bi'j de pinken!
Dan reddden ze het op, in Hollaand deur te klinken:
„Gooi al die rommel in de Ni'jje Weaterweg!”

JOUK.

Friese Koerier ... 25 mei 1962.

383 Stellingwerfse riempies
Wi'j en het ni'js

Er is weer een huwlik sleuten
In uutbundige pracht en proal.
En er is op een Moslim skeuten
Mit een moordend klein stokkien stoal.

Er is weer een kleine geboren,
Wat tot bliedskop en dankberheid stemt.
Er ging een jonk leven veleuren;
Hi'j slipte Hi'j hadde nog remd....

't Stoat deagelijks in onze kraanten;
Leed en bliedskop in iene kolom.
We lezen 't — van alle kaanten —
En keren de bleaden omm',

En a' we beginnen te geapen,
Wat deert ons tenslotte de rest?
Vort kraante! We kroepen op bedde.
We sloapen werchtig nog best!

JOUK.

In: Stellingwerf 16 augustus 1962.

211
10 Deur

An Jan Aarm zien haand
Deur 't Stellingwerfse laand!

XXIV. Noar Fries medel?

Ziezo, dat zit er weer op! Die vekaansie bedoel ik! Alle skoelekiender bin bliede en de vaders en moekes niet minder. En wat de meesters en juffrouwen angoat, heur stemme vedwient wel in de massa Ovrigen oarig goed troffen, hê? De bouwvakkers teméne. Wie even leater an bod kwam is miskien van Tessel of Walcheren wi'jd, mar nat was 't tóch overal, dus dan vaait het niet zo op. Ik bin er trouwens altied nog veur, om niet ver van huus te zuken, wa' j' noast de deure vienen kunnen, en dús bin 'k een beetien in de buurt bleven. Over 't netuurskoon van Appelske en Bekoop en de Westhoek (in alfabetische volgorde, om gien kwoaie gezichten te kriegen!) hê' we lesdeas nog proat, en dat ku' we nou dus wel even rusten loaten. Ik wol disse keer zo hier en doar mar eens een winkel binnenstappen en kiekien wat er te koop is. Niet an skoeveters en zolte drup of kaamferballen, mar an MEENSKEN. En om dat te onderzuken, hebb' ik niet in de eerste plak mien ogen, mar veural mien óren eens goed te kost geven. Het ging mi'j d'r veneamlik omme, te heuren, welke TEAL de meensken véur en áachter de bank gebrukten in de vekaansietied, as er een boel vremd volk bi'j de weg is en dus ók in de winkels. Ik bin dus veur een wisse-wassien een winkel binnenstapt in Appelske, in Oosterwolde, in Noordwolde en twee dozien aandere plakken, en ik was bliede, as er wat volk véur me was, want dan mos ik evenpies waachten, en kon 'k des te beter luusteren.

En nou za' 'k jim mitien vetellen, welke teal a' 'k op een boel plakken het mieste heurde: dat was hollaands; hollaands mit een kleine letter, want het échte — mit een grote letter — was er nou ok weer niet al te vule bi'j. Dat wordt trouwens allient spreuken op de Ministeries! Ik vun dat hollaands mit een kleine letter ovrigen al slim genoeg. En ik hebbe me (niet veur de eerste keer) ofvraagd, woarom de meensken dat doen. Is de winkelier zo bange, dat 'n vremde klaant hem niet vestoan zal as ie Stellingwerfs proat? Kom nou! Ik zal hier netuurlik gien neamen numen, mar in een winkel op iene van de drokste vekaansieplakkes van disse gemeenten, woar de klaanten om beurten Fries, Hollands, Drents en Stellingwerfs proatten, bleef de winkelier wie ie was: STELLINGWERVER! Ik hebbe niet ontdekt, dat iene van die klaanten hem dat kwoalik nam. Ik gelove zelfs eerder, dat ze 't mooi vunnen. De vekaansieganger, die disse streek uutzocht het om er een peer deagen deur te brengen, komt er allicht in de eerste plak om de netuur te leren kennen, de bossen, de dunen, de wereld van weater en riet. Mar hi'j zal ok oge hemmen veur de meensken die doar wonen. Veur heur maniere van leven en waarken, veur de teal die ze gebruken. As Staphorst en Urk en Volendam heur klederdrachten kwiet binnen, bleiven de plakken hetzelde, mar de bussen vol vekaansiegangers doen heur niet meer an. En as de kese-dragers van Alkmaar gewone overals antrekken en keesies op fietskarren leaden, is 't oflopen mit de hele maark. We moen niet zo bange wezen, dat een ander ons belachelik vienen zal, of kienderachtig of miskien wel aachterlik. We moen het elgene van onze gemeenten juist hoge hollen, en dat is in de eerste plak onze teal!

En nou kom ik even op onze noorderburen, de Friezen. Die ku' j' in de vekaansietied bi'j bossies antreffen in de Stellingwerfen. Welkoni! Van gaanser harte! Hol zoe'n koppeltien eens in de gaten! Ok as ze an de petatkroam stoan of achter de teunbaank. Doar kun wi'j as Stellingwerfers een goed veurbeeld an nemen.

Stellingwerf
16 aug 1962

Ik kwam disser deagen toevallig op een vegadering in Friesland en toen de veurzitter 'm eupen doen zol, toen waren zien eerste woorden: „Is d'r ek ien, dy 't gjin Frysk forstiet?” En toen was er iene van de aanwezigen, die de vinger opstak. „Dan,” zee die veurzitter en hi'j lachte een beetien ondeugend, „wurdt het tiid, dat Jo it leare!”

Kiek, dat was miskien een beetien overdreven, dat geef ik greag toe an alle ingezunden stokken-skrievers, mar tóch . . . welke Stellingwerfse veurzitter nemt er een veurbeeld an? (Allient Stellingwerfse brieven, asjeblieft! Zónder s.v.p.!).

212

An Jan Aarm zien haand
Deur 't Stellingwerfse laand!

Stellingwerf
4 okt. 1962

XXV. Noar de sloper!

Het is dus zo ver! De leste tram is van Stienwiek noar Oosterwolde reden. De reels kun er uut: plak veur een fietspad! De N.T.M. kan zien neame veraanderen in N.B(us)M. De tied van het trammegien is vebi'j, wás trouwens al vebi'j. De meensken hemmen de tram in de steek loaten, omdat de bussen vlogger van Buil noar Iesvene reden, en omdat hóast op het ogenblik zowat het veneamste kenmaark is van 't meenselik bestoan.

En nou is de tram vort. De Spoorwegen hadden er gien zin an, om het gevallegien te loaten rieden mit wat vrachtgoed, dat allient mar skeadeposten opleverde. En inlenen.... inienen waren er weer meensken, die tóch nog greag een rittien mitmeaken wollen. 't Is vremd: men wéés 'm de deure en tóch wol men 'm eanlik niet hieimoale kwiet.

Zát er dan miskien tóch nog toekomst in? Hadde die lijn nog zien betekenis hemmen kund, ás er eens een fabrikant van zwoar matriaal toevallig zien oge hadde loaten valen op 'e Oosterstreek of Makkinge? De Spoorwegen hemmen er niet op vertrouwd en welke Stellingwerfer op-de-man-of wéi?

„Een tijdperk ging voorbij.” Zo hiet een film van de Nederlandse Onderwies Film en deur een soamenloop, van omstandigheden (zoas dat in hogere staanden hiet) heb ik die toevallig zien. Het is een film, bestemd veur de kiender van de legere skoele, gien grootbeeld en ók nog stom. Hi'j vetelt van het olde trammegien, dat deur de Aachterhoek van Gelderland reed — op zien sloffies. En hi'j doet dat prachtig! Ie zien het reizigersvevoer in die goeie olde tied, die nog zo vlak aachter ons ligt. De gemoedellkheid, woar mit de masjinist op zien lokkien stoat en de kondukteur de koarties knipt. Het trammegien sukelt deur het laandskop, stopt veur een sje-feur, die een baand rippereert krek op 't raantien van de lijn en zocht zien weg dwars deur de dorpen. Dan goat de kondukteur mit de rooie vlagge veurop, en een katte springt nog hoastig veur de wielen weg. Mar wa' j' ok zien, dat bin de auto's, de bussen, die heur grote vlocht nemen. Die deaveren langs de wegen en dat olde trammegien vebi'j snorren, asof het stilleston. „Een tijdperk ging voorbij.” De olde tram begint an zien leste reizje. Hi'j wordt vesierd mit een groot bord: „Roest zacht.” Het volk lopt te hope, de goederenweagens zitten vol, men lacht, men daanst! Mar tussen al die meensken, tussen al die bliede gezichten, stoat een olde man mit een vilt-hoed en zien ogen vetellen van weemoed en een stil vedriet. Hi'j kon dit tempo niet bi'jbienen, en as de slopers kommen, die de reels an stoken snieden en opbreken, dan stoat hi'j er heufskuddend bi'j....

Ik hope, dat die film in disse weken in een boel skoele tussen Stienwiek en Oosterwolde dri'jd wordt. Mar 't mos eanlik niet bi'j de skoele blieden. Een protte olderen zollen 'm dolgreag zien. Hi'j duurt mar een kwetier, mar hi'j vetelt ons vule meer as twee ure Hollywood! 't Is woar: 't is het trammegien uut een aandere streek, mar zien geskiedenis is dezelde.

Moan we nou doen zoas die olde man? Of moan we zeggen: „Goed zo! Doar goát dat olderwetse ding?” Loa' we de middenweg hollen. Loa' we zeggen: „Hi'j het zien plicht doan! Hi'j het 'm dapper weerd! D'r komt 'm een pluumpien toe! Mar.... zien tiedpaark ging vebi'j! We moan bi'j de tied blieden! VEURUUT ZIEN!”

Woarom zo' j' goan lopen as er fietsen binnen? Of in hoepelrokken noar zee goan as alleman bikini's dregt? Aachter de tied anlopen het nog nooit veurdeel brocht.

En toch, tóch hoop ik, dat er een Stellingwerfse dichter is, die dat olde trammegien de ere mitgeft, die het toekomst: een mooi lied! En as er dan ok nog een zanger is en een note-skriever, plus een pleatemaatskappij die 't opnemt.... 't Móet kunnen! De Friezen hemmen het toch ok doan?

„Yn it Dokkumer lokaeltsje

Siet men smúk die hiele ein....”

In dié geest! Mar in ónze taal! Wie?

Leve de man, die....

Want het moet plezierig blieden! Of niet?....

JOUK, Stellingwerfse riempies; Oktober.

In: Friese Koerier 13 oktober 1962.

Friese Koerier 13 okt 1962

385

Stellingwerfse riempies

Oktober

't Is weer oktober en de haast is vroeg:
De tied van kachels en besleugen ruten.
't Is weer oktober en het weer wordt roeg:
De tied van modder en van plassen buten.

't Is weer oktober en de dag wordt kort,
As duust're wolkens an de hemel jeagen.
De bloemen in de tunen kwienen vort
Is er allient mar reden om je nood te kleagen?

Toch niet! Want kiek eens even die kestanje,
Die alle kleuren in zien haastkied vangt!
En kiek eens even noar de spinnewebben-franje,
Die 's morgens perelend op de heden hangt!

Da's mooi. Mar miskten is de ôavend toch
Nog wel het âllermooiste, dat de haasttied gef.
Teménen veur wie even ruste nog
As stil gelok — in dizze tied — beseft

JOUK

JOUK, Stellingwerfse riempies; Gaanzen.

In: Friese Koerier 18 oktober 1962.

„Friese Koerier“ - 18 okt. 1962 -

386
Stellingwerfse riempies

Gaanzen

In grote vloten gaan de gaanzen
Hoog' an de locht het westen in.
En 't volk kikt op en weegt de kaansen;
Zit er een vroege winter in?

V — dat is: Vroege Vorst in 't oosten!
Gloek-gloek:....Mar 't is gien blied
geluud.

Stuurt Koning Roegboard zien
suppoosten
Nou in oktober al veuruut?

Geloaten dregt het volk de sille,
Die 't om zien eigen skolders hong....
Mar 't kiend, dat dit niet weten kon,
Keek ôk omhoog en lachte stille,
En droomde van Niels Holgersson....

JOUK.

MONSMA. A., Sint Nicolaas-actie 1962.

In: Stellingwerf 23 november 1962 (Ingezonden).

Stellingwerf
23 nov 1962

#

INGEZONDEN.

Sint Nicolaas-actie 1962.

't Zijn weinig dagen, die nog scheiden.
Dan komt die goeie oude baas
en klinkt het weer van alle zijden :
„Hij komt, hij komt, St. Nicolaas !”
Nog klieft zijn scheepje niet de baren,
nog staat geen zeeman aan het roer.
Ja, even nog, en kinderscharen
vinden Sint weer op de vloer.

De Middenstanders werken, praten,
het wordt één praal, ja pracht en lijn,
want komt de schimmel door de straten
dan moet het goed in orde zijn.
De feestverlichting ging weer branden.
Je waant je dan in Sprookjesland.
Gezellig winkel'nd ziet men daarna
het grootse werk der middenstand.

Gratis zullen bussen rijden,
voor u geëerd, geacht publiek
Bij aankomst klinkt van alle zijden
als welkom voor U feestmuziek.
Marktkoopliden en zakenlieden,
zij allen staan er voor u klaar
om u beslist iets goeds te bieden,
voor alle beurzen prima waar.

Al wat de zaken u gaan bieden,
het zij een bromfiets of een das
uw 'order zal dan prompt geschieden,
de bediening is er eerste klas.
En dan de kans op 1000 gulden !
Eerlijk luitjes, denk eens na !
Als die uw tas of beursje vulden ... ?
Uw kans ? Die ligt in Wolvega !

A. Monsma.

De Hoeve.

Ter verzegeling!

In: Stellingwerf 23 november 1962.

213.

An Jan Aarm zien haand
Deur 't Stellingwerfse laand!

XXVI. Noar welke stad ?

Ja, noar welke stad. Sunterkloas komt in Amsterdam en Rotterdam en Groningen; hi'j komt in Noordwolde en Sas van Gent; in Buil en Loppersum; in Boekelte en in Boekelo; Overal! Hi'j meakt 'm niet vule zorgen over de vroage: „noar welke stad?” Hi'j nemt ze allemoale, stok veur stok. En niet allient de steden, mar ok de dorpen, de gehuchten en de modderpeaden.

En tóch het het opschrift van vandeage wel wat mit Sunterkloas te meaken, al is het dan niet derect mit de goedheilig man zélf. Het goat neamelik over de meensken, die zien joardig vieren.

As ik middenstaander was en kiek- en heur-apperoaten vekochte, of soeplepels en sukeloas, of roombotter en margerine, kiek dan begon ik er niet iens an. Want dan zeden ze: „O, hi'j doet het netuurlik om zien eigen buse te spekken. Nou, doar trappen we dan dit keer eens lekker niet in!” Mar nou ik mar een gewoon klein Ongelokkien bin, zonder kaans op een kommissoarioat in een grote speulgoedfabriek, nou wóag ik het er op! Nou woag ik het erop, om eens een slim ernstig woortien te spreken mit al die Stellingwerfers, die nog mit mi'j van miening binnen, dat onze streek récht het op bestoan. (Da' 's wel ernstig gezegd mit de grootste feestmoand van 't hiele joar veur de boeg!)

En dan vroag ik het al die meensken op de man of: „In welke stad goan jim jim Sunterkloas-inkopen doen?” Nou, as dan de antwoorden loskommen, dan begriepen jim 't allemoale wel: A goat noar X, en B goat noar IJ, en C goat noar Z, en D... en E.... Dat wordt allemoale enz. enz. enz. Mar as de hiele riegel hoast ofwaarkt is, dan stapt er klein

skriek kereltien noar veuren en hi'j zegt: „Wee' j' wat ik doe, Jan? Ik kope mien spullegies altied zovule mogelijk in mien eigen dorp! Want ik bin van oordeel, dat ik plichten hebbe in mien dorp! Kiek eens, ik kan om ieder wisse-wassien wel mit de bus of mit de trein noar een aander plak reizen, mar as onze eigen dorpswinkelier hetzelfde ok leveren kan, waarom zo' 'k hém dan de klandisie niet gunnen? Ik zal jim eens wat vetellen meensken: een week of wat leden proatte ik mit iene van de klei. Hi'j kwam van een klein dorp, da' 'k niet mit neame numen zal, mar écht zo'n dorp, dat an 't doodbloeden is. Die hē' j' een protte op de klei. „Tien joar leden”, zeed-ie, „was er in ons dorp nog een skoemaker, een krudenier, een smid en een skeerboas. Die bin nou allemoale vort. Allient de bakker is overbleven, mar die kikt ok al noar wat beters omme. D'r is eerst trouwens nog een aander an bod.”

„Een aander?” zeg ik. „Wie dan?”

„De skoelē,” zegt ie. En ik miende, da' 'k 'm zuchten heurde, wat netuurlik best kán, want ieder wet, dat een dorp zonder skoelē gien kiender en dus gien toekomst meer het!

„Zol de trek van 't plattelaand noar de steden niet zowat over zien hoogtepunt henne wezen?” vreug ik hem.

„Krek, wat ik ok denke!” zegt ie. „Mar ás de ommekeer komt, dan is het veur ons dorp krek te leate. Dan goat hier gien vremdeling en gien jonk gezin meer wonen, ómdat er gien skoemaker en gien krudenier en gien smid en gien skeerboas en gien skoelē meer is. Wi'j hadden mit man en macht pebéren moeten te hollen wat er te hollen was!”

Wat die man van zien dorp zee, dat heb ik veur onze dorpen in de oren kneupt. D'r bin ok Stellingwerfse dorpen, die zogezegd op de raand van de ofgrond stoan. Loat de meensken doar skolder an skolder, op de bres stoan, om te hollen wat er te hollen is. Het is jommes lange niet zeker, dat de trek noar de steden nooit weer tot stilstaand komt. En het kan hiel best wezen, dat er deur euliebronnen of wat ok, op een goeie dag ni'jje bewoners over de greanzen binnentrekken! Zo lange as de dorpen de kop er veur weten te hollen, kún die ni'jje meensken doar dealestrieken. Mar ás die skoemaker en ás die krudenier en ás die skoelē... Ja as die ienmoal vort binnen, dan is 't vonnis voltrokken. Ik hebbe zegd!”

Nou, toen dat kleine kereltien uutproat was toen ging er een applaus op, dat ko' j' heuren van Donkerbroek tot de Kuunder. Zó waren ze 't allemoale mit 'm iens! 'k Hope nou mar da' j' d'r ok bi'j waren, en da' j' mitklapt hemmen!

Toen 't lewaai wat bedeed was, hē' 'k dat mánnegien even an de jasse trokken. „Ma' 'k je neame wel weten?”

„Netuurlik,” zegt ie. „Netuurlik. Ik b'n Jan Aarm Ongelok, huusnommer 13.”

„Heden,” docht ik, „zo' 'k dan hieltied in mezelf proat hemmen...?”

JOUK, Stellingwerfse riempies; Tóch!

In: Friese Koerier 1 december 1962.

Friese Koerier ... 1 dec 1962 ...

Stellingwerfse riempies

Tóch!

Ja meensken, nog een dag of wat,
Dan is 't weer Sunterkloas.
We géven en we kriegen wat.
Is 't niet een beetien dwoas?

Waarom een pose zuken veur
Een vrend, familielid?
Wat is 't een last, wat een gezeur!
Die zit er krek zo mit!

Waarom kocht elk niet zélf wat in,
Gewoon veur eigen geld?
Dat is 't teménen ok noar 't zin,
En wordt er pries op steld.

In de mederne, nucht're tied ...
Mar nee, het is niet woar!
We willen Sunterkloas niet kwiet!
We kun niet zonder Zwarte Piet!
De skoe en 't huj stoan kloar!

JOUK

214

An Jan Aarm zien haand
Deur 't Stellingwerfse laand!

XXVII. Noar old en ni'j.

As er in disse tied van 't joar over old en ni'j spreuken wordt, dan wet ideriene het wel : dan goat het over de joarwisseling. En kiek, doar wol ik het nou krek niét mit jim over hemmen, disse keer. Teménen, niet recht-streeks. Miskien het het er toch wel een klein beetien mit te meaken. Want er bin al zoe'n protte van die stappies-over-de-drumpel west, en doar bin een boel dingen old deur worren. We hemmen lessent een puupvol proat over de tram. We hemmen het jammer vunnen, dat ie vortging, en we hemmen er ok wel een beetien hartzeer van had, mar toch : hi'j hadde zachiesan te vule van die stappies mitmeakt, hi'j was achter de mode reakt, hi'j mos noar de sloper. Doar waren we 't toen allemoale wel een klein beetien over iens. Mar nou is er een briefskriever en die zegt :

„Jan, ik begriepje jou eanlik niet goed, of beter gezegd, ik begriepje de hiele wereld niet al te goed. Ie hemmen het over die tram had, en ie vienen het dus eanlik mar best, dat die opdoekt is. Dat hemmen de meensken zélf op heur geweten, zeg ie, as ze niet an bussen begonnen waren, mar déurrelset mit de tram, dan leup het beesien nog.

Een hiele pose leden hê' j' 't ok al eens over de meule van Noordwolde had. Dat was toen ie nog in zien onderklerin ston. Ie deden toen een beroep op de Noordwoldigers, om toch te zorgen, dat die meule niet veleuren ging veur 't noageslacht. Mar woarom stón die meule in zien ondergoed ? Omdat ie, krek as de tram, achter de mode reakt was. De meensken hadden hém ok in de steek loaten. Ze wollen niet meer ofhaankelik wezen van wiend, as er aandere en vloggere menieren waren om de rogge fien te kriegen. Ie hemmen je zin kregen Jan, de meule kán weer dri'jjen. Ik bin het ok best mit je iens, dat zoe'n dri'jjende meule een mooi gezichte is. Allient begriep ik niet, woarom iene, die zo in het geweer komt tegen het ofbreken van een meule, 'm niet mit haand en taand vezet as het om wat anders, in dit geval dus om ons olde trammegien goat. Volgens mi'j hadde dát hetzelde recht had op verder leven. Greag even antwoord als 't kan.”

Ja kiek eens, dat die briefskriever mi'j niet al te goed begript, dat kan 'k me best veurstellen, want dat doe 'k zélf ok niet. En dat van die hiele wereld, nou ja.... Mar dat bin ok mar bi'j-zeaken. De kwestie woar het omme goat is : meule — tram. Wat moe' 'k doar van zeggen ? Volgens mi'j is er toch wel onderskeid tussen die twee. Een meule, da' 's een stok van een dorp. Hi'j meakt diel uut van het laandskop en wát veur een diel ! Een trammegien is een ding, dat twee of drie keer deas vebi'j hobbelt, zónder dat het een wezelik stok van het dorp wordt, en zónder dat het de omgeving een mooier aanzien gef. Dat olde trammegien zélf kan best mooi wezen, doar goat het niet omme. En dan is er netuurlik nog wat. Noordwolde het kaans zien, de meule te restaureren. Wie 't betealt het, weet ik niet, mar 't geld is er kommen. Mar d'r is netuurlik gien dorp, dat op eigen kosten een tram zonder reizigers kan loaten rieden. Ik bin nog wel op een idee kommen. Eanlik is 't een oldejoars-ni'jjoars-idee, mar dan is ie wel an de leate kaant. Wat doen de Spoorwegen eanlik mit die olde lokemotieven ? Die worren toch zeker niet allemoale in 't meseum zet ? Was het niet mogelijk west, om veur een peer senten zoe'n old beesien te kopen en op een mooi plak-kien deale te zetten, bi'j wieze van monement ?

Stellingwerf
27 Dec 1962

Of is er miskien al iene kocht en komt de jeugd doar mit anzetten in de naacht van Old op Ni'j ? Dan zollen Buil en Bekoop toch eindelijk eens noar 't twiede plak verhuizen. Zet 'm wat betreft noast de meule henne, twee olde kameroaden, die mekaander al joaren kend hemmen, al keek de iene dan altied wat lege op de aandere deale, en de aandere wat hoge tegen de iene op. 't Is nou iemoal onge-lik vedeeld in de wereld.

Wie dat nóg eens weer bewezen zien wil, die kikt mar even noar de Ooievaar. Hi'j het joarenlaank zien kop d'r veur hullen, doar in de bocht van de Rieksweg. Hi'j hadde ók te-vule stappies-over-de-drumpel doan. En de leste joaren dochte alleman, dat ie dood was. Stel je veur ! Noa de leste roadsvegoadering is ie bi'j de Kroon terechte kommen ! Nou mar ofwaachten, wat ie doar uutbruden zal !